

DO ZOBACZENIA KARCZMY

Duma Małopolski

KARCZMY ZAWSZE BYŁY CENTRUM ŻYCIA LOKALNYCH SPOŁECZNOŚCI, BYŁY NATURALNYM MIEJSCEM, GDZIE ODPOCZYNU I POŻYWIENIA SZUKALI PODRÓŻNI. WIELE Z NICH MOŻNA DO DZISIAJ OGLĄDAĆ, A TAKŻE ZJEŚĆ W NICH SMACZNY POSIŁEK.

*Jedz, pij i popuszczaj
pasa*

FOT. A. MARCINIAK

FOT. A. MARCINIAK

GDZIE STOŁOWAŁ SIĘ PAN TWARDOWSKI?

Najstarszy szlak turystyczny w Polsce prowadził ongiś z Nowego Targu przez Białkę i Bukowinę Tatrzańską, następnie wracał przez Gliczarów do Zakopanego. Wiadomo, że od początku XIX wieku działał w Bukowinie dom zajezdny, gdzie podróżni zatrzymywali się na popasy i noclegi, wynajmowali przewodników i fiaków i stąd dopiero wyruszali dalej do Morskiego Oka. Do historii miejscowości wpisał się sto lat później Kazimierz Król – restaurator, społecznik, komendant straży pożarnej. Pod koniec lat 20. XX wieku w centrum Bukowiny prowadził restaurację i sklep, woził też przyjezdnych powozem na wycieczki w Tatry i Pieniny, a wśród jego gości znaleźli się między innymi prezydent Ignacy Mościcki i generał Józef Haller. Podróżując po Małopolsce szlakiem dawnych karczm, nie sposób nie przyjechać do Suchej Beskidzkiej, gdzie stoi największa, najstarsza i najcenniejsza karczma tego regionu, zarazem wciąż pełniąca swą funkcję – karczma „Rzym”. Wzbudza ciekawość nie tylko ze względu na wiek i położenie, ale również z powodu pana Twardowskiego, który miał się w owej karczmie spotkać z Mefistofeilesem. Karczma „Rzym”, w której

do dziś czuć ducha dawnej legendy, stoi na rynku w Suchej Beskidzkiej. Nie jest jednak aż tak stara, została wzniesiona najprawdopodobniej pod koniec XVIII wieku, zastępując inną, starszą i mniejszą, ulokowaną w pobliżu. W latach 60. XX wieku dokonano jej remontu i adaptacji dla współczesnych potrzeb gastronomicznych i wtedy nadano jej nazwę „Rzym” nawiązującą do ballady Adama Mickiewicza. Budynek, pokryty czterospadowym gontowym dachem z dymnikami w kształcie powiek, stał się wyznacznikiem klasycznej XVIII-wiecznej karczmy.

Dwie karczmy z Podbabiogórza można obejrzeć w Orawskim Parku Etnograficznym w Zubrzyca. Jedną z nich, zwaną „czarną”, pochodzi z XVIII wieku. Druga, również z Podwilka, zwana „białą”, pochodzi z 1885 roku. Obie karczmy należą do najcenniejszych zachowanych obiektów tego typu. Z kolei w skansenie w Dobczycach, na miejscu dawnej, czynnej jeszcze do początków XX wieku, umieszczono karczmę z 1830 roku, przeniesioną z Krzyszkowic koło Myślenic. Nosi ona nazwę „Na Zbójku”, a przy wejściu do niej wita wszystkich przybyłych – prosząc o drobne datki na dalsze prace na zamku – siedzący na ławie zbójnik tatrzański. Te trzy obiekty nie pełnią już swoich funkcji restauracyjnych, służą jako sale ekspozycyjne, wystawowe, miejsca informacji turystycznej, w jednej z nich znajduje się kawiarnia.

GOTOWANIE DLA SIENKIEWICZA

Zupełnie nowa – choć zrekonstruowana – karczma znajduje się na terenie Sądeckiego Parku Etnograficznego, w powstającej Osadzie Galicyjskiej, planowanej jako replika małomiasteczkowej zabudowy z przełomu XIX i XX wieku. Zbudowana na podstawie oryginału z Orawki będzie pełnić funkcję zaplecza gastronomiczno-hotelowego.

Kiedy w podróży po regionie wrócimy pod Tatry, możemy odwiedzić w Zakopanem za starym kościółkiem na Pęksowym Brzysku przy ulicy Kościeliskiej restaurację „U Wnuka”. To prawdziwa podróż w przeszłość, bo mieści się ona w pierwszym na Podhalu piętrowym domu z 1850 roku, wybudowanym przez Józefa Krzeptowskiego, gdzie do końca XIX wieku były karczma i sklep. Mieścił się tu potem pierwszy urząd pocztowy, pierwsze kasyno i czytelnia z biblioteką. Bywali w nim między innymi: Walerjusz Elias, Tytus Chałubiński, Helena Modrzejewska, Karol Estreicher senior, Mieczysław Pawlikowski, Wincenty Witos, Kazimierz Przerwa-Tetmajer, Władysław Orkan, Jan Kasprówic. W 1904 roku w ówczesnej karczmie powstał Związek Górali, później przekształcony w Związek Podhalań. W 1907 roku, gdy Józefa Krzeptowska, wnuczka budowniczego domu, wyszła za mąż za Jana Wnuka, lwowskiego restauratora, który przybył do Zakopanego, by gotować dla samego Henryka Sienkiewicza, powstała tu najsłynniejsza restauracja.

ZAJAZDY POCZTY CESARSKIEJ

Zupełnie inny rodzaj piękna zachowały w sobie murowane zajazdy austriackie, czyli budynki austriackiej poczty konnej. Na taki zabytek natknęliśmy się, jadąc z Krakowa do Wadowic, w miejscowości Izdebnik. Zajazd w Izdebniku, pochodzący z 1780 roku, to jeden z najlepiej zachowanych obiektów tego typu w Polsce. Sieć takich budynków, w których kurierzy wiozący pocztę mogli odpocząć, posilić się i zmienić konie, powstała na trasie prowadzącej przez Cieszyn z Wiednia do Krakowa. Wspomnijmy jeszcze jedną z dawnych karczm, a właściwie XVIII-wiecznych zajazdów: „Marię Teresę” w Spytkowicach, która przywołuje wspomnienia świetności dawnych wieków i nie bez powodu nosi imię habsburskiej cesarzowej. W opisie krajoznawczym wsi Spytkowice czytamy, że to: dawna karczma przygraniczna, murowana, z dachem mansardowym z lukarnami z XVIII/XIX w. Harmonijna sylwetka budynku i wystrój wnętrza mogą być powo-

W NASTĘPNYM NUMERZE:

Wyphryj z nami w Małopolskę w czasie XVIII Małopolskich Dni Dziedzictwa Kulturowego! W numerze majowym opowiemy Wam niezwykle historie z szumem wody w tle: o zamku, w którym jeszcze do niedawna pływały królewskie ryby, krakowskim Krokodylu, na którym w słońcu wylegiwały się zwierzyńskie brzozy, i innych fascynujących małopolskich przygodach bohaterki tegorocznej edycji Dni Dziedzictwa: wody.

TU ZNAJDZIESZ NAJSMACZNIEJSZE KARCZMY

KRAKÓW I WIELICZKA

- Restauracja „Wesele”
- „Miód Malina”
- „Ogniem i Mieczem”
- „Halit”
- „W Starej Kuchni”
- „Morskie Oko”
- Restauracja „Pod Aniołami”

WZDŁUŻ ZAKOPIANKI

- Restauracja „Biesiada”
- Restauracja „Sivny Dym”
- Karczma „U Borzanka”
- Karczma „Hanka” Hotel Skalny Dworek***
- Oberża „Wilczy Głód”

SKALNE PODHAŁE - WOKÓŁ ZAKOPANEGO

- Karczma „Szymkówka”
- Karczma „Rusiń-ski”
- Karczma „Kmicic”
- Karczma „Sywor”
- Karczma „Przy Młynie”
- Restauracja „Gazdowo Kuźnia”
- Karczma „Po Zbójku”
- Restauracja „Stek Chałupa”
- Restauracja Regionalna „Biały Potok”
- Karczma „Sabata”
- Karczma „Rąbanica”
- Karczma „Zapiecek”
- Karczma Restauracja „Litworowy Staw”
- Restauracja „Staro Izba”

Zobacz: www.trasasmakosz.pl

dem leżki w oku konesera, który trafi na budynek stojący w centrum wsi, obok straży pożarnej. Trzeba jednak nieco wyobraźni, by odnaleźć w jego obecnym wyglądzie dawne piękno, i tyleż samo odwagi, by przestąpić próg dzisiejszego lokalu, gdzie wśród luster,

OPR. NA PODSTAWIE WWW.TRASASMAKOSZY.PL

ZDJĘCIA: MOT

FOT. K. SYGA

DIABELSKA BABIA GÓRA I ANIELSKA LANCKORONA

- „Karczma Zbójnicka”
- Karczma „Rzym”
- Karczma „Przykie”
- Karczma „Kocierz” Hotel & Spa Kocierz
- Karczma w Krzywaczce

TRZY KRAINY (NA STYKU PIENIN, PODHAŁA I SPISZU)

- Restauracja „Dwór”
- Restauracja „U Walusia”
- „Karczma Pienińska”
- Restauracja „Bacówka”
- Restauracja „U Szperlinga”

W KRAJU LACHÓW, POGÓRZAN I ŁEMKÓW (BESKID SADECKI I NISKI)

- Gospoda „Pod Kamieniem”
- „Karczma Regionalna”
- Karczma łemkowska „Kłyneć”
- Restauracja „Bartna Chata”
- Karczma „Regietów”
- Karczma Regionalna „Gościnną Chata”
- C.K. Gospoda Galicyjska
- Karczma „Cichy Kącik”
- Gospoda „Tadeusz”

PÓŁNOCNA KORONA KRAKOWA - W STRONĘ NADWIŚLAŃSKICH KLIMATÓW

- Karczma „Antolka”
- Karczma „Zagroda”
- Hotel i karczma „Klimtówka”
- Restauracja „Chochołowy Dwór”
- Karczma „Maciejówka”